

KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENTET

Frisch-senteret 15 år

Senteret som premissleverandør for forvaltning
og politikk

Tom Rådahl 22. januar 2013

Politikk dekker et bredt spekter

- Konsentrerer meg om velferdspolitikken og miljø(klima)politikken
- Handlingsrommet for rasjonelle nasjonale løsninger ekstremt forskjellig
- Velferdsforskningen svært relevant, klimaforskningen mer sammensatt
- Forskere opererer i samfunnet, et felles ansvar å sikre at relevans og kvalitet går sammen

Velferdsforskningen fram til 90-tallet

- Mest aggregerte data, tidsserier.
- Sosialpolitikk som universitetsfag dominert av sosiologer og jurister.
- Studier *av* politikk mer enn *for* politikk, men spredt bruk av individdata fra registre: folketellinger, uføretrygd, surveys.
- Arbeidsmarkedsøkonomer lite empirisk orientert.
- Viktig skille med KIRUT: Klientstrømmene kompliserte.
- FD-Trygd koblet registre for hele befolkningen, både forskere og byråkrater så behovet for nyorientering.

Hva har vært spesielt for Frisch-senteret?

- Insisterte tidlig på å bruke ressurser til utvikling av en infrastruktur i form av registre, metodeutvikling og vitenskapelig publisering.
  - Kompetanseoppbygging, vinner NFR-prosjekter
  - Tillitskapende, øker relevansen av forskning for politikk
- Gode formidlere.
  - Forskningsresultater blir forstått og brukt
- Nysgjerrige.
  - Har alltid vært i dialog med forvaltningen for å få fatt i problemstillinger. Øker relevansen.
- Samspiller med forvaltningen, stiller opp ved behov.

Nytten av arbeidet generelt

- Empiriske forskningsresultater er blitt viktige for utformingen av velferdspolitikken.
- Forskningsbaserte argumenter har fått større vekt, og forskere engasjerer seg direkte i offentlig debatt.
- Forskere kan bidra med å oversette kunnskapsbehov til forskbare problemstillinger.
- Har forskerne blitt for strømlinjeformet?

Resultater som har hatt direkte innflytelse på politiske prosesser

- Gradert sykmelding har virket
- Redusert dagpengeperiode økte overgangen til arbeid
- Manglende effekten av redusert arbeidsgiveravgift for eldre arbeidstakere
- Lengden på fraværsperioder har en virkning på tilbakevending til arbeid
- ++ en hel mengde resultater som påvirker pensjon, uføretrygd, integreringspolitikk mv.

Samfunnsøkonomene i norsk miljøpolitikk

- Norske økonomer – fra pionerene Strøm og Førstund – har bidratt i norsk miljødebatt siden 1970-tallet
- Viktige virkemidler – som grønne skatter og omsettelige kvoter – er opprinnelig foreslått av miljøøkonomene
- Engasjementet har skutt fart fra 1990-tallet, særlig på klimaområdet, liten interesse for det virkelig vanskelige, biologisk mangfold mv.
- Tydelige stemmer, med (vel) forutsigbart budskap?

Frischsenteret og miljøforskning

- Miljøretta forskning er viktig: Om lag 20% av publikasjonene
- Klimarelevant forskning mest dominerende, vekt på virkemidler (kvotesystem), teknologi og energimarkeder
- En av flere økonomistemmer i klimadebatten, sammen med bl.a. Cicero og SSB. Miljøene i stor grad samstemte, og de utfyller hverandre
- Publikasjoner ofte teoretiske, vi snakker ikke om marginalbetragtninger.....
- Realpolitikk og fag går ofte hver sin vei, burde ikke det få konsekvenser for faget?

Myndighetsperspektivet (??)

- Togradersmålet skal nås, verdens regjeringer enige om dette, også Norge må bli et lavutslippssamfunn
- Dette er et politisk premiss som i prinsippet bør tas like alvorlig som kvotetaket i EU
- Alle støtter en global karbonpris, men jorda varmes opp mens vi venter:
  - Konkurransesyn viktig når virkemidlene innføres på ulike tidspunkter i ulike deler av verden
  - Fordelingsvirkninger i bredt får stor politisk oppmerksomhet
  - Infrastruktur (offentlig og privat) bygges hver dag basert på dagens priser og forventninger

Det store usikre bildet

- Norge som investor med risikoprofil, hvordan vedder staten mot togradersmålet?
- Er CCS en hypotetisk redningsplanke eller noe man bør planlegge for?
- Hvordan ser et framtidig fornybart, ikke-fossilt, energimarked ut (priser, eierforhold mv)?
- Riktig stimulans av teknologiutviklingen – hvordan sikre riktig investeringsnivå?

Ta KLIMAFORSK på ordet!

- KLIMAFORSK er Forskningsrådets nye, store program for klimaforskning
- Den foreløpige programplanen beskriver potensielle emner, som er mange
- Og så står det, under overskriften "Nyskapende og dristige prosjekter":
- *"Faglig fornyelse og dristighet i prosjektene vil bli vektlagt mer enn før."*